

Woorden als Wapens

College 7: Lijdende vorm

Dr. M. (Maarten) van Leeuwen

m.van.leeuwen@hum.leidenuniv.nl

Programma vandaag

- Kernbegrippen
- Positionering van het college in de reeks
- Lijdende vorm
 - Vorm- en functiekenmerken
 - *Worden-* en *zijn*-passief
 - Strategische mogelijkheden (kansen en gevaren)
- Groepspresentatie
- Weekopdracht

Kernbegrippen

Vorig college

Taalintensiteit

Taalintensivering

Intensiveerder

Extensiveerder

Subjectivering

Subjectiveerder

Overcodering, ondercodering

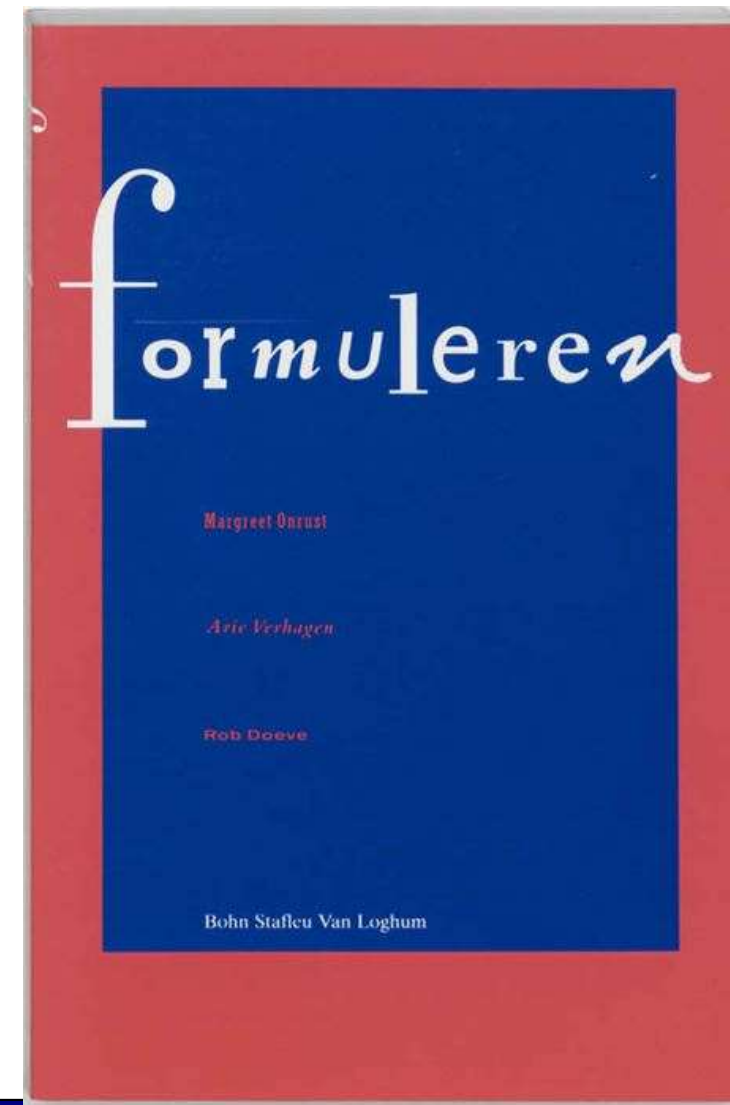
Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid

Idiosyncrasieën

Deze week

- Lijdende vorm
 - Vormkenmerken
 - Betekeniskenmerken
 - Motieven voor gebruik van de lijdende vorm
 - Passend en effectief gebruik

Positionering in de collegereeks

De lijdende vorm herkennen (vormkenmerken)

Bedrijvende vorm ('actief')

1a) De strandwacht redt het slachtoffer

2a) De strandwacht heeft het slachtoffer gered

2a): voltooide tijd van 1a)

Lijdende vorm ('passief')

1b) Het slachtoffer wordt gered (door de strandwacht)

2b) Het slachtoffer is gered (door de strandwacht)

2b): voltooide tijd van 1b)

Lijdende vorm te herkennen aan:

- hulpwerkwoord (*worden/zijn*) + voltooid deelwoord (+ *door*-bepaling)
- 'handelende persoon': uitgedrukt in de *door*-bepaling of weggelaten

Lijdende vorm: vormkenmerken

Werkwoordstijd	bedrijvende vorm	lijdende vorm
onvoltooid tegenwoordige tijd	A redt B	B wordt gered (door A)
onvoltooid verleden tijd	A redde B	B werd gered (door A)
voltooid tegenwoordige tijd	A heeft B gered	B is gered (door A)
voltooid verleden tijd	A had B gered	B was gered (door A)

Lijdende vorm: vormkenmerken

Werkwoordstijd	bedrijvende vorm	lijdende vorm
onvoltooid tegenwoordige tijd	A redt B	B wordt gered (door A) (1b)
onvoltooid verleden tijd	A redde B	B werd gered (door A)
voltooid tegenwoordige tijd	A heeft B gered	B is gered (door A)
voltooid verleden tijd	A had B gered	B was gered (door A)

Lijdende vorm: vormkenmerken

Werkwoordstijd	bedrijvende vorm	lijdende vorm
onvoltooid tegenwoordige tijd	A redt B	B wordt gered (door A) (1b)
onvoltooid verleden tijd	A redde B	B werd gered (door A)
voltooid tegenwoordige tijd	A heeft B gered	B is gered (door A) (2b)
voltooid verleden tijd	A had B gered	B was gered (door A)

Lijdende vorm: vormkenmerken

Werkwoordstijd	bedrijvende vorm	lijdende vorm
onvoltooid tegenwoordige tijd	A redt B (1a)	B wordt gered (door A) (1b)
onvoltooid verleden tijd	A redde B	B werd gered (door A)
voltooid tegenwoordige tijd	A heeft B gered	B is gered (door A) (2b)
voltooid verleden tijd	A had B gered	B was gered (door A)

Lijdende vorm: vormkenmerken

Werkwoordstijd	bedrijvende vorm	lijdende vorm
onvoltooid tegenwoordige tijd	A redt B (1a)	B wordt gered (door A) (1b)
onvoltooid verleden tijd	A redde B	B werd gered (door A)
voltooid tegenwoordige tijd	A heeft B gered (2a)	B is gered (door A) (2b)
voltooid verleden tijd	A had B gered	B was gered (door A)

Lijdende vorm: betekenis

Bij de lijdende vorm wordt een situatie anders gepresenteerd dan vanuit het perspectief van een uitvoerende instantie

Vgl week 5 over verschillende invullingen notie 'perspectief':

1. **Grammaticale positie:** het subject van een zin en de gebruikte grammaticale verwijzingen vormen resp. de 'lens' en het 'interne veld' van waaruit de informatie die in een zin beschreven staat, primair gerepresenteerd wordt.
2. **Speech and thought representation:** het toeschrijven van gezichtspunten van personages in het discourse.

Lijdende vorm: betekenis

Bij de lijdende vorm wordt een situatie anders gepresenteerd dan vanuit het perspectief van een uitvoerende instantie

Lijdende zinnen bevatten aanduidingen voor toestanden (door aanwezigheid voltooid deelwoord), maar er wordt nog wel het idee oproepen van het proces dat tot die toestand leidt (vgl. '*gebroken*' vs. '*kapot*')

Mate *waarin* procesidee wordt oproepen is sterk contextafhankelijk; belangrijke factor daarbij is het type passiefconstructie (met *worden* of *zijn*?)

Lijdende vorm: betekenis

Bij de lijdende vorm wordt een situatie anders gepresenteerd dan vanuit het perspectief van een uitvoerende instantie

⇒ Een *worden*-passief presenteert een situatie niet vanuit het perspectief van een aanwezige uitvoerder

- Nadruk op proces

⇒ Een *zijn*-passief presenteert een situatie niet vanuit het perspectief van een afwezige uitvoerder

- Nadruk op resultaat

Lijdende vormen: vermijden of niet?

- Is het slechte imago van de lijdende vorm terecht?

‘De lijdende vorm [is] als zodanig niet beter of slechter dan de bedrijvende: de beoordeling ervan hangt in feite af van een beoordeling van het doel en het publiek van de tekst waarin de constructie gebruikt wordt.’ (Onrust, Verhagen & Doeve, 1993, pp. 89-90)

De fietsenstalling kan tijdens de verbouwing worden bereikt via de ruimte tussen de gebouwen.

U kunt de fietsenstalling tijdens de verbouwing bereiken via de ruimte tussen de gebouwen.

‘De lijdende vorm [is] als zodanig niet beter of slechter dan de bedrijvende: de beoordeling ervan hangt in feite af van een beoordeling van het doel en het publiek van de tekst waarin de constructie gebruikt wordt.’ (Onrust, Verhagen & Doeve, 1993, pp. 89-90)

‘Omstandigheden’ voor passend gebruik van de lijdende vorm? (p. 87)

1. Iets anders dan de uitvoerende instantie levert (als grammaticaal onderwerp) het perspectief van waaruit de situatie gepresenteerd wordt.
2. Er is geen specifiek perspectief van waaruit de situatie gepresenteerd wordt (gebeuren als zodanig in de volle aandacht).
3. Een deelnemer in het gebeuren verschijnt op een bijzondere plaats.

NB: ‘omstandigheden’ is wat vaag; in de tekst wordt ook van ‘effecten’ (p. 87) en ‘motieven’ (p. 91) gesproken

Motieven voor gebruik van de lijdende vorm

1. iets anders dan de uitvoerende instantie levert (als grammaticaal onderwerp) het perspectief van waaruit de situatie gepresenteerd wordt.

1. Je wilt een gebeurtenis vanuit een ander perspectief presenteren dan dat van de handelende instantie
2. Je wilt de uitvoerende instantie naar de achtergrond brengen om tactvol te zijn of om andere strategische redenen

Motieven voor gebruik van de lijdende vorm

1. Je wilt een gebeurtenis vanuit een ander perspectief presenteren dan dat van de handelende instantie
 - Deze week lichtte een man van 38 vier bejaarden op.
 - Deze week werden vier bejaarden opgelicht.

Motieven voor gebruik van de lijdende vorm

2. Je wilt de uitvoerende instantie naar de achtergrond brengen om tactvol te zijn of om andere strategische redenen

“De [...] contacten met de heer Bruinsma vonden voornamelijk gedurende enkele maanden plaats in 1989. Nadien heeft nog een enkele ontmoeting plaatsgevonden. [...] De heer Bruinsma bezat enkele boten. Ik voer ongeveer zes keer met hem en anderen mee. Twee à drie keer was dat op de Neeltje Jacoba. Hierbij werd soms ook gegeten en overnacht op de boot. [...] Ik heb tijdens die tochten nooit een vuurwapen zien dragen. Ik ben dus ook nooit getuige geweest van het schieten op bierblikjes en het daarbij afsluiten van weddenschappen.” (uit: R. Boogaart, *Een sprinter is een stoptrein zonder wc* (2015: 63-64))

“De [...] contacten met de heer Bruinsma vonden voornamelijk gedurende enkele maanden plaats in 1989. Nadien heeft nog een enkele ontmoeting plaatsgevonden. [...] De heer Bruinsma bezat enkele boten. Ik voer ongeveer zes keer met hem en anderen mee. Twee à drie keer was dat op de Neeltje Jacoba. Hierbij werd soms ook **gegeten** en **overnacht** op de boot. [...] Ik heb tijdens die tochten nooit een vuurwapen zien dragen. Ik ben dus ook nooit getuige geweest van het schieten op bierblikjes en het daarbij afsluiten van weddenschappen.”

Liefde onder ambtenaren

's-Hertogenbosch, 12-06-2019

Geachte mevrouw Visser, beste Marianne,

Als gevolg van een reorganisatie
binnen onze liefdesrelatie
moet je ondanks jouw bevalligheid,
rekening houden met boventalligheid.

Onze liefde, voor zover ik de cijfers weet,
wordt het komend jaar verder uitgekleet.
Het goede nieuws is: die liefde *blijft* bestaan,
maar zal in afgeslankte vorm de toekomst in
gaan.

Ik hoop dat je daar begrip voor hebt.
De details bespreek ik tussen half aug. en
half sept.

Met collegiale groet,

J. van Dorp, Unit Manager
UWV 's-Hertogenbosch

Lévi Weemoedt (1948), uit: *Gezondheid* (2019)

Liefde onder ambtenaren

's-Hertogenbosch, 12-06-2019

Geachte mevrouw Visser, beste Marianne,

Als gevolg van een reorganisatie
binnen onze liefdesrelatie
moet je ondanks jouw bevalligheid,
rekening houden met boventalligheid.

Onze liefde, voor zover ik de cijfers weet,
wordt het komend jaar **verder uitgekleet**.
Het goede nieuws is: die liefde *blijft* bestaan,
maar zal in afgeslankte vorm de toekomst in
gaan.

Ik hoop dat je daar begrip voor hebt.
De details bespreek ik tussen half aug. en
half sept.

Met collegiale groet,

J. van Dorp, Unit Manager
UWV 's-Hertogenbosch

Lévi Weemoedt (1948), uit: *Gezondheid* (2019)

- 1a Onze liefde, voor zover ik de cijfers weet, wordt het komend jaar verder uitgekleet.
- 1b Ik (?) kleet onze liefde, voor zover ik de cijfers weet, komend jaar verder uit.
- 1c Voor zover ik de cijfers weet, is het onze liefde die ik (?) komend jaar uitkleet.

→ Het uitkleden wordt voorgesteld alsof de S er weinig invloed op heeft.

Motieven voor gebruik van de lijdende vorm

1. Iets anders dan de uitvoerende instantie levert (als grammaticaal onderwerp) het perspectief van waaruit de situatie gepresenteerd wordt.

1. Je wilt een gebeurtenis vanuit een ander perspectief presenteren dan dat van de handelende instantie

2. Je wilt de uitvoerende instantie naar de achtergrond brengen om tactvol te zijn of om andere strategische redenen

2. Er is geen specifiek perspectief van waaruit de situatie gepresenteerd wordt (gebeuren als zodanig in de volle aandacht).

3. De uitvoerder is irrelevant of onbekend, of heel vanzelfsprekend > weglaten;

Motieven voor de lijdende vorm

3. De uitvoerder is irrelevant of onbekend, of heel vanzelfsprekend > weglaten;

The screenshot shows a news article from 'de Volkskrant'. The title is 'Het laatste witte vlekje op de voetbalkaart is ingekleurd: ook op Vlieland wordt nu gevoetbald'. The text below the title states: 'Vlieland was de laatste gemeente zonder voetbalclub. Er is nog geen clubhuis en de doelen moesten in allerijl per vrachtschip worden gebracht, maar de bal rolt nu officieel op het eiland. Zaterdag debuteerde het meisjesteam.' The author is 'Iwan Tol' and the date is '28 oktober 2018, 22:06'.

< **de Volkskrant**

REPORTAGE VOETBAL OP VLIELAND

Het laatste witte vlekje op de voetbalkaart is ingekleurd: ook op Vlieland wordt nu gevoetbald

Vlieland was de laatste gemeente zonder voetbalclub. Er is nog geen clubhuis en de doelen moesten in allerijl per vrachtschip worden gebracht, maar de bal rolt nu officieel op het eiland. Zaterdag debuteerde het meisjesteam.

Iwan Tol 28 oktober 2018, 22:06

“Voorzitter. Het is een buitengewoon serieus onderwerp. Je staat met je gezin op het punt om vakantie te vieren en je krijgt te horen dat je een gevaarlijke persoon bent, de man althans, en je wordt gescheiden van je gezin. Je gezin gaat alleen op vakantie. Je staat op het punt om naar een land te reizen, je wordt tegengehouden en je hebt geen idee waarom. Het gebeurt te vaak dat er kennelijk mensen op een zwarte lijst staan, die daardoor niet vrij kunnen bewegen. Voorzitter. De eerste vraag aan de minister is of ze zich kan voorstellen hoe het voelt als je bij de grens wordt tegengehouden als Nederlands staatsburger, zonder dat je enig idee hebt waarom.”

Bron: Azarkan, Denk. Vragenuur: Vragen van het lid Azarkan aan de minister van Justitie en Veiligheid over het item "Onzichtbare muren" (2022)

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/plenaire_verslagen/detail/2022-2023/7

“Voorzitter. Het is een buitengewoon serieus onderwerp. Je staat met je gezin op het punt om vakantie te vieren en je krijgt te horen dat je een gevaarlijke persoon bent, de man althans, en je wordt gescheiden van je gezin. Je gezin gaat alleen op vakantie. Je staat op het punt om naar een land te reizen, je wordt tegengehouden en je hebt geen idee waarom. Het gebeurt te vaak dat er kennelijk mensen op een zwarte lijst staan, die daardoor niet vrij kunnen bewegen. Voorzitter. De eerste vraag aan de minister is of ze zich kan voorstellen hoe het voelt als je bij de grens wordt tegengehouden als Nederlands staatsburger, zonder dat je enig idee hebt waarom.”

Bron: Azarkan, Denk. Vragenuur: Vragen van het lid Azarkan aan de minister van Justitie en Veiligheid over het item "Onzichtbare muren" (2022)

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/plenaire_verslagen/detail/2022-2023/7

Motieven voor gebruik van de lijdende vorm

1. Iets anders dan de uitvoerende instantie levert (als grammaticaal onderwerp) het perspectief van waaruit de situatie gepresenteerd wordt.

1. Je wilt een gebeurtenis vanuit een ander perspectief presenteren dan dat van de handelende instantie
2. Je wilt de uitvoerende instantie naar de achtergrond brengen om tactvol te zijn of om andere strategische redenen

2. Er is geen specifiek perspectief van waaruit de situatie gepresenteerd wordt (gebeuren als zodanig in de volle aandacht).

3. ... de uitvoerder is irrelevant of onbekend, of heel vanzelfsprekend > weglaten;

3. Een deelnemer in het gebeuren verschijnt op een bijzondere plaats.

4. Ordeningsoverwegingen
 - a) Je wilt het 'links-rechtsprincipe' op een bepaalde manier toepassen
 - b) Je wilt ambigüiteit vermijden

Motieven voor gebruik van de lijdende vorm

4. Ordeningsoverwegingen

a) Je wilt het 'links-rechtsprincipe' op een bepaalde manier toepassen

- De uitvoerder is nieuwe informatie > introduceren met een door-bepaling aan het einde van de zin
Vgl.:
 - We gaan nu over naar de presentatie. Die wordt verzorgd door Jan en Ellen.
 - We gaan nu over naar de presentatie. Jan en Ellen verzorgen deze.
- Degene die de handeling ondergaat is het thema van de voorafgaande tekst > presenteren als onderwerp aan het begin van de zin
 - Onlangs werd ik prettig gestoord door een paginagrote advertentie in het opiniemaandblad *Vrij Nederland*. Ik (...).

b) Ambigüiteit vermijden

- De vrouw die door de man was geslagen i.p.v. De man die de vrouw had geslagen.

Weekopdracht

Trude liep naar het bed van mijn moeder en zei dat ze de aardappels nu al had weggegeven. De vrouw stopte het tasje weg onder haar bed. Het gekrijs ging door.

‘Waarom breng je het kind hier? Moet hij ook ziek worden? Iedereen gaat hier dood, dat weet je toch wel.’

Trude zei dat zij zou moeten doen wat de dokter zei en dat zij haar pillen moest slikken in plaats van zo te schreeuwen.

Zij liep weg en kwam terug met een beker water.

‘Dat is geen drinkwater. Jij wilt mij zeker dood hebben, hè?’ werd er uit het bed geschreeuwd. Trude nam zelf een slok en zette de beker bij het bed. Zij zei dat nu de pillen geslikt moesten worden.

De deken werd op het bed gelegd. De haren bleven naar alle kanten wijzen. Ze hingen ook voor het gezicht.

‘Als ik doodga is het jullie schuld,’ krijste de stem achter de haren. De pillen verdwenen in de mond die ik bijna niet zien kon en het water werd gedronken.

‘Het zijn mijn aardappels. Ik moet ze terug hebben,’ werd er geschreeuwd.

Trude liep naar de vrouw en sprak even met haar. Zij beloofde dat zij haar nieuwe aardappels zou brengen. De vrouw haalde haar schouders op en zei: ‘Ze is gek.’ Ik riep naar Trude dat het tasje onder het bed lag. Zij pakte het en legde het op het andere bed. Het tasje werd gepakt en er werd in gekeken. Toen verdween er een hand in het tasje. Hij kwam eruit met een aardappel. De aardappel werd bekeken. Het tasje werd omgekeerd op het bed. De hand met de aardappel werd opgetild en naar de muur bewogen. De vrouw die ons geholpen had schreeuwde ‘pas op’ en pakte haar kussen. De aardappel raakte haar midden in haar gezicht. Trude

schreeuwde: ‘Ben je gek geworden?’ De vrouw gooide haar kussen naar de aardappelgooister en begon te huilen. De aardappels vlogen rond. Trude kreeg er een tegen zich aan. Zij riep naar mij dat ik moest bukken of weg moest lopen. Bij elke rondvliegende aardappel werd er gegild: ‘jullie willen mij dood hebben’; ‘ik zal jullie’; ‘dat rotwijf, zij is zelf gek’.

Er kwamen twee mannen aanlopen. Zij pakten de overgebleven aardappels weg en dwongen mijn moeder om te gaan liggen. Eén van de twee gaf haar een injectie. Zij hielden haar nog even vast. Daarna legden zij de dekens over haar heen en brachten het kussen terug naar het andere bed. Ze maakten ons duidelijk dat we weg moesten gaan.

Trude pakte mijn hand en wij liepen naar het bed toe. Zij lag op haar zij met haar rug naar de andere vrouw. We liepen naar de kant van het bed waar haar gezicht was. De verplegers hadden het haar achterover getrokken. Nu herkende ik het gezicht van mijn moeder. Zij lachte een beetje en zei dat zij blij was om mij te zien; dat ik er goed uitzag; en dat ik op moest passen om niet ziek te worden. Zij begon te huilen.

Trude trok de deken nog iets meer over haar schouder en zei dat zij goed voor mij zou zorgen.

‘Je moet doen wat de dokter zegt, dan zien we je gauw weer terug,’ zei ze.

Mijn moeder viel in slaap. Wij gingen weg.

Trude liep naar het bed van mijn moeder en zei dat ze de aardappels nu al had weggegeven. De vrouw stopte het tasje weg onder haar bed. Het gekrijs ging door.

‘Waarom breng je het kind hier? Moet hij ook ziek worden? Iedereen gaat hier dood, dat weet je toch wel.’

Trude zei dat zij zou moeten doen wat de dokter zei en dat zij haar pillen moest slikken in plaats van zo te schreeuwen.

Zij liep weg en kwam terug met een beker water.

‘Dat is geen drinkwater. Jij wilt mij zeker dood hebben, hè?’ werd er uit het bed geschreeuwd. Trude nam zelf een slok en zette de beker bij het bed. Zij zei dat nu de pillen geslikt moesten worden.

De deken werd op het bed gelegd. De haren bleven naar alle kanten wijzen. Ze hingen ook voor het gezicht.

‘Als ik doodga is het jullie schuld,’ krijste de stem achter de haren. De pillen verdwenen in de mond die ik bijna niet zien kon en het water werd gedronken.

‘Het zijn mijn aardappels. Ik moet ze terug hebben,’ werd er geschreeuwd.

Trude liep naar de vrouw en sprak even met haar. Zij beloofde dat zij haar nieuwe aardappels zou brengen. De vrouw haalde haar schouders op en zei: ‘Ze is gek.’ Ik riep naar Trude dat het tasje onder het bed lag. Zij pakte het en legde het op het andere bed. Het tasje werd gepakt en er werd in gekeken. Toen verdween er een hand in het tasje. Hij kwam eruit met een aardappel. De aardappel werd bekeken. Het tasje werd omgekeerd op het bed. De hand met de aardappel werd opgetild en naar de muur bewogen. De vrouw die ons geholpen had schreeuwde ‘pas op’ en pakte haar kussen. De aardappel raakte haar midden in haar gezicht. Trude

schreeuwde: ‘Ben je gek geworden?’ De vrouw gooide haar kussen naar de aardappelgooister en begon te huilen. De aardappels vlogen rond. Trude kreeg er een tegen zich aan. Zij riep naar mij dat ik moest bukken of weg moest lopen. Bij elke rondvliegende aardappel werd er gegild: ‘jullie willen mij dood hebben’; ‘ik zal jullie’; ‘dat rotwijf, zij is zelf gek’.

Er kwamen twee mannen aanlopen. Zij pakten de overgebleven aardappels weg en dwongen mijn moeder om te gaan liggen. Eén van de twee gaf haar een injectie. Zij hielden haar nog even vast. Daarna legden zij de dekens over haar heen en brachten het kussen terug naar het andere bed. Ze maakten ons duidelijk dat we weg moesten gaan.

Trude pakte mijn hand en wij liepen naar het bed toe. Zij lag op haar zij met haar rug naar de andere vrouw. We liepen naar de kant van het bed waar haar gezicht was. De verplegers hadden het haar achterover getrokken. Nu herkende ik het gezicht van mijn moeder. Zij lachte een beetje en zei dat zij blij was om mij te zien; dat ik er goed uitzag; en dat ik op moest passen om niet ziek te worden. Zij begon te huilen.

Trude trok de deken nog iets meer over haar schouder en zei dat zij goed voor mij zou zorgen.

‘Je moet doen wat de dokter zegt, dan zien we je gauw weer terug,’ zei ze.

Mijn moeder viel in slaap. Wij gingen weg.

Opdracht

UvA reageert op bezetting P.C. Hoofthuis

Actievoerders hebben vrijdagmorgen 28 september ingebroken in een pand van de UvA. Het gaat om het P.C. Hoofthuis. Zij hebben de toegangsdeuren geforceerd en beschadigd, en zich op die manier toegang tot het pand verschaft.

We zijn vanmorgen met de bezetters in gesprek gegaan; zij hebben eisen geformuleerd. Veel van deze eisen zijn gericht aan Den Haag. De noodzaak tot structureel betere financiering van het hoger onderwijs hebben wij zelf al eerder scherp verwoord in onze brief aan de minister van Onderwijs.

We hebben in ons gesprek aangegeven dat het niet de bedoeling is dat er in UvA-panden wordt overnacht. We hebben hen dan ook gevraagd vrijwillig te vertrekken.

Graag benadrukken we dat onze deur altijd openstaat, voor wie vragen heeft of voor wie in gesprek wil over de toekomst van de UvA.

College van Bestuur UvA

<http://www.uva.nl/content/nieuws/nieuwsberichten/2018/09/uva-reageert-op-bezetting-p.c.-hoofthuis.html>

Opdracht

1. De lijdende vorm is een stijlmiddel dat gebruikt kan worden om gezichtsverlies zoveel mogelijk te beperken. Het College van Bestuur van de UvA heeft hier duidelijk niet voor gekozen: ze benoemen expliciet de schuldige/verantwoordelijke. Herformuleer de eerste alinea van dit bericht op zo'n manier dat je door het gebruik van de lijdende vorm het gezichtsverlies van de bezetters wel zo veel mogelijk beperkt. Leg daarbij uit hoe de lijdende vorm hier in jouw herschrijving aan bijdraagt; doe dat door in je antwoord inzichten uit Onrust, Doeve en Verhagen (1993) te betrekken over de werking van de lijdende vorm.
2. Elders in de tekst kiest het CvB wel voor de lijdende vorm. Citeer het voorbeeld en geef aan waarom deze formulering strategisch gekozen is: wat is hier het effect van het gebruik van de lijdende vorm?

Antwoord vraag 1

Herschrijving: “Vrijdagmorgen 28 september is ingebroken in een pand van de UvA. Het gaat om het P.C. Hoofthuis. De toegangsdeuren zijn geforceerd en beschadigd en op deze manier is de toegang tot het pand verschaft.”

NB: in de vraagstelling staat ‘zo veel mogelijk’ beperken. Dat betekent dat de beste herschrijving een herschrijving met *zijn*-passieven is.

Toelichting/uitleg: Door te kiezen voor de lijdende vorm wordt de acties en degenen die de acties uitvoeren van elkaar losgekoppeld. De handelende personen (de actievoerders) komen hierdoor minder nadrukkelijk naar voren, de gebeurtenissen worden niet vanuit het perspectief van de handelende instantie beschreven / de focus ligt meer op de handelingen. Bij de herschrijving is gekozen voor een *zijn*-passief en niet voor een *worden*-passief: bij die eerste wordt de situatie beschreven vanuit een ander perspectief dan dat van een afwezige uitvoerder; bij een *worden*-passief wordt de situatie beschreven vanuit een ander perspectief dan dat van een aanwezige uitvoerder.

Antwoord vraag 2

UvA reageert op bezetting P.C. Hoofthuis

Actievoerders hebben vrijdagmorgen 28 september ingebroken in een pand van de UvA. Het gaat om het P.C. Hoofthuis. Zij hebben de toegangsdeuren geforceerd en beschadigd, 3 en zich op die manier toegang tot het pand verschaft.

We zijn vanmorgen met de bezetters in gesprek gegaan; zij hebben eisen geformuleerd. Veel van deze eisen **zijn gericht** aan Den Haag. De noodzaak tot structureel betere financiering van het hoger onderwijs hebben wij zelf al eerder scherp verwoord in onze brief aan de minister van Onderwijs.

We hebben in ons gesprek aangegeven dat het niet de bedoeling is dat er in UvA-panden **wordt overnacht**. We hebben hen dan ook gevraagd vrijwillig te vertrekken.

Graag benadrukken we dat onze deur altijd openstaat, voor wie vragen heeft of voor wie in gesprek wil over de toekomst van de UvA.

College van Bestuur UvA

<http://www.uva.nl/content/nieuws/nieuwsberichten/2018/09/uva-reageert-op-bezetting-p.c.-hoofthuis.html>

Antwoord vraag 2

- R.9: 'We hebben in ons gesprek aangegeven dat het niet de bedoeling is dat er in UvA-panden *wordt overnacht*.' De lijdende vorm kan de suggestie creëren dat het gaat om een 'algemene wetmatigheid'. Doordat de uitvoerder van de handeling is weggelaten, ligt de volle aandacht op de handeling zelf. Dit kan de suggestie wekken dat de uitvoerder er niet specifiek toe doet: iedereen houdt zich aan deze regel. Het gaat om de handeling en die krijgt zo een algemene geldigheid.
- R.5 'zijn gericht aan Den Haag'. Mogelijke motiveringen: Door de passief staan de eisen centraal (en daar gaat het hier in de tekst om) / uit overwegingen van zinsvolgorde (+ plausibele motivering)/ om herhaling van de handelende persoon te voorkomen (cf. 'richten de bezetters'...)

Volgende week

College 8: Naamwoordstijl

Lezen: Onrust, Verhagen & Doeve (1993, pp. 111-137)

Uitwerken: Weekopdracht (lever de dag voor 17.00 uur in via Brightspace op de dag voor het college)

Groep 8: Presentatie